

De tilltagande egendomligheterna med Malmös lokaltrafik

av Joakim Hertze

©2006 Joakim Hertze. Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Inga bearbetningar 3.0 Unported licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA.

Första gången jag lade märke till att något var konstigt var i början av november. Efter en lång och kall sommar hade de flesta av oss hoppats på en vacker höst med hög klar luft som kompensation, men de förhoppningarna grusades redan när det första regnoväddret drog in över de skånska slätterna i början av september. Atmosfären hade varit tung av vatten på endera sättet allt sedan dess och det var som om ytterkläderna aldrig riktigt hann torka.

En kyliga höstmorgon, drygt en och en halv månad före jul, hade jag haft bekymmer med att hitta mina nycklar, varför jag var senare än vanligt och var tvungen att springa den sista biten till Södervärns busshållplats. Efter sex månader i storstaden var min kondition inte vad den borde och jag kämpade med att återfå andan, medan jag famlade efter mitt buskort och klev på buss nummer sju mot Kirseberg. Det stod en person framför mig och löste en kontantbiljett, vilket gjorde att min andhämtning hade hunnit lugna sig något innan det blev min tur. Medan jag stoppade ner mitt kort i läsaren lade jag märke till en svag, men ändå i högsta grad påträngande, doft av ruttet ägg. Det påminde om den odör jag en gång i tiden hade känt under kemilaborationer, när vi undersökte svavels egenskaper. Jag måste ha grimaserat en smula, för jag minns att chauffören plötsligt vände sitt ansikte mot mig och granskade mig eftertänksamt med ett par rödsprängda ögon. Sedan drog han lite på smilbanden och blottade en uppsättning av de gulaste och mest krokiga tänder jag någonsin sett på en levande människa. Leendet ramades in av ett rödlätt skäggigt ansikte med påfallande ostyrigt hår, och jag drog slutsatsen att den mannen inte kan ha sett vare sig en frisör eller en tandläkare under modern tid.

En man kom springande med sin portfölj i högsta hugg – uppenbarligen var han ännu en försenad morgonresenär. Flämtande och flåsande kom nådde han bussen och skulle just till att kliva på, när dörrarna stängdes med ett väsande ljud och chauffören styrde ut i morgontrafiken med ett gurglande skratt. Mannens förvånande ansikte lyste som en fullmåne i ljuset från gatlyktorna, medan det försvann i fjärran. De av oss som över huvud taget hade lagt märke till

händelsen utbytte menande blickar, innan vi ryckte på axlarna och drömde oss bort i trafikbruset.

Drygt två veckor senare satt jag hemma och bläddrade i morgontidningen medan jag väntade på att duschen skulle bli ledig. I vanliga fall brukar jag aldrig hinna med några nyheter så här vid dagens början, utan har fullt sjå med att tvätta mig, klä mig och få i mig frukost innan det bär av till bussen. Ibland hinner jag sedan bläddra lite i tidningen på jobbet, men oftast får den vänta tills kvällen. Inte så sällan blir den dock inte läst över huvud taget. Just denna morgon hade jag emellertid av misstag ställt väckarklockan på ringning en halvtimme för tidigt och hade därför gott om tid för en extra kopp kaffe och en lästund.

I Sydsvenskans Malmödel kunde man då läsa en liten notis om en äldre kvinna som klivit på bussen vid Gustav Adolf torg och som fallit handlöst och brutit lårbenshalsen, då chauffören hade startat från hållplatsen i sådan fart att hon aldrig fått en chans att sätta sig. Tydligtvis hade chauffören sedan vägrat att stanna bussen före nästa hållplats, men lyckligtvis hade kvinnan där fått hjälp att ta sig av och ringa en ambulans. Från bussbolaget Vai Vias sidan lät man hälsa att man beklagade det inträffade och att man närmare skulle undersöka de bakomliggande omständigheterna. I övrigt ville man inte närmare kommentera händelsen.

Det var inte första gången något sådant här hade hänt här i Malmö, varför jag inte nämnvärt lyfte på ögonbrynen. Jag kunde ju inte gärna veta vad som komma skulle.

Väl inne i december månad fortsatte regnovädren att dra in över Skåne och någon snö var ännu inte att hoppas på. Med uppgivenhet i hjärtat började staden förbereda sig för ännu en betonggrå och fuktig jul. Jag hade haft en rätt påfrestande dag på jobbet och kände mig alldeles urlakad när jag väl hade kommit hem efter fyrtio minuters stående färd i en fullsatt buss. Vid den här tiden på året var bussarna en värre smittoreservoar än ett dagis och man kunde nästan

känna luften tyngas av virus, när medresenär efter medresenär krokade under den ena hostattacken värre än den andra. Det var bara en tidsfråga innan man själv skulle åka på något.

När jag efter kvällsmaten satte mig ner med morgontidningen kom jag efter ett tag till en insändare med titeln "Vart är världen på väg?". Insändaren var skriven av en kvinna, vars sjuåriga dotter hade blivit avslängd från en buss utanför Aqua-Kul på grund av att hennes busskort av någon anledning inte hade fungerat. Denna lilla tös hade fått gå åtskilliga kilometer i ihållande regn och hon var naturligtvis helt förstörd – för att inte tala om förkyld. Författaren undrade vart all medmänsklighet hade tagit vägen och hon såg detta som ett tecken på samhällets tilltagande råhet och brist på empati. Jag kunde inte annat än att hålla med henne.

Dagen efter hade Sydsvenskan publicerat ett svar från Vai Via, där man beklagade det inträffade. Visserligen krävde de ett fungerande busskort, eller för den delen en kontantbiljett, för att man skall få åka med, men man höll med om att omständigheterna i just detta fall borde ha medfört en mildare hållning och någon form av kompromiss. Man ursäktade sig med att man nyligen anställt ett antal nya chaufförer, vilka ännu inte var riktigt inkörda i företagets förhållningssätt. Man lovade dock att snarast utbilda sin personal i dessa frågor.

En vecka före jul hade jag så till sist trillat dit. Strax före klockan åtta på måndagsmorgonen släpade jag min värkande och snoriga kropp ur sängen och ringde jobbet för att sjukanmäla mig. Efter det drack jag en kopp rött te med honung för att lena min onda hals, innan jag gick och lade mig igen. Strax före lunch släpade jag mig åter upp och satte mig i soffan, invirad i en stor grönrutig filt. Med rinnande ögon öppnade jag Sydsvenskan för att försöka tillgodogöra mig lite nyheter.

Redan på första sidan kunde man märka att något utöver det vanliga hade inträffat det gångna dygnet. Man hade där publicerat ett fotografi som uppenbarligen var taget på Stortorget här i Malmö. I

förgrunden stod en mur av åskådare och tittade på den enorma julgran, vilken traditionsenligt reses varje år. Nu stod emellertid inte längre granen upp, utan låg fälld till marken. Bakom granen syntes ett par polisbilar, en ambulans och en brandbil. Delvis dold under grenarna stod en av Vai Vias stadsbussar, med öppna dörrar och ett par krossade rutor. Rubriken under bilden lød ”Stadsbuss rammar julgran efter vansinnesfärd genom staden”. I den tillhörande artikeln kunde man läsa om hur en av stadens bussar utan förvarning hade lämnat sin ordinarie rutt och fyllt passagerare och medtrafikanter med fasa, när den i allt högre hastighet krängt fram genom staden. Efter kraschen hade busschauffören obehärdat öppnat bussdörrarna och visslande strosat därifrån. Som genom ett under hade ingen drabbats av allvarligare kroppsliga skador.

När man läste vidare visade det sig att detta inte var det enda tillbudet under det gångna dygnet. Strax efter klockan sex på kvällen hade en buss kört genom skyltfönstret till Åhléns vid Triangeln och orsakat stora materiella skador. På Limhamnsvägen hade en buss plötsligt lämnat vägbanan och kört rätt ut i vattnet vid Ribbersborgs havsbad. Lyckligtvis hade motorn skurit ihop medan fordonet ännu befann sig på så grunt vatten att passagerarna kunde vada i land. Tre andra bussar hade var för sig, och på olika ställen i staden, ignorerat trafikljus och därigenom orsakat omfattande seriekrockar och allmänt trafikchaos.

Vid alla dessa tillfällen hade chaufförerna skrattande lämnat röran bakom sig och försvunnit spårlöst. Det senare förbluffade enligt artikelförfattaren såväl bussbolaget Vai Via som Malmös poliskår.

I kölvattnet till dessa händelser stod Malmös lokala busstrafik helt och hållet stilla och under julhelgen var det endast tågen och regionsbussarna som rullade. I början av januari publicerade de regionala tidningarna spridda artiklar om de händelser som varit och historien plockades så småningom till och med upp av riksmidierna. Av de försvunna busschaufförer fann man aldrig ett spår. De hade inte lämnat vare sig familjer, bostäder eller privata affärer bakom sig – det var nästan som om de aldrig hade existerat över huvud taget.

Under hela den här tiden var det oväntat tyst från Vai Vias sida. I februari månad lät Malmö stad till sist meddela att man sagt upp deras avtal och att man istället hade kontrakterat ett annat bussbolag för att sköta stadens lokaltrafik. Själv cyklar jag numera till jobbet och jag har inte åkt kommunalt sedan allt detta inträffade. Det går emellertid knappast en dag utan att jag funderar på vad som egentligen hände under dessa märkliga veckor i november och december.